

Tare, tang og ålegress binder årlig over 22 millioner tonn CO₂ langs norskekysten. Havet er viktig for opptak av karbondioksid (CO₂) og lagring av karbon (C), en prosess som kalles «blått karbon». Den samlede biomassen av slik «blå skog» utgjør mindre enn 0,5 % av verdens havoverflate. Likevel er det beregnet at den står for 70 % av karbonlagringen i havet. Dermed spiller blå skog en viktig rolle for å redusere klimaendringene.

Havet har en stor evne til å fange og lagre CO₂, naturens CCS. Oslofjorden har mistet ca. av 21 % av sin tareskog de senere årene. Moderat regnet betyr det at Oslofjorden har mistet kapasitet til årlig karbonfangst med omtrent 1 millioner tonn CO₂. Til sammenlikning var Norges reduksjon av klimagassutslipp 2,3 millioner tonn CO₂ i 2025. Bærekraftig forvaltning av kystsonen er derfor helt avgjørende for å få ned klimaavtrykket, og bevare det biologiske mangfoldet. Derfor har BKA engasjert seg i Oslofjordplanen.

Oslofjordplanen berører ca en tredjedel av Norges kommuner som tilsvarer ca. 40 % av Norges fastlandsareal. I nedbørsområdet som påvirker fjorden bor halvparten av Norges befolkning.

Planen bør resultere i et prosjekt som omfatter alt som natur, biomangfold, klima og miljø dreier seg om. Dette har betydning for til livskvalitet, folkehelse og økonomi. Det blir et nasjonalt anliggende som definerer hvordan Norge vil ta nasjonalt og internasjonalt ansvar i kampen for barn og barnebarns fremtid. I dag lever vi som at "etter oss kommer syndfloden". *Det kan vi gjøre noe med, om vi vil.*

Planens målformuleringer er gode, men for svakt formulert. Den må gjøres mer forpliktende. Før tiltakene presenteres står en målformulering: Planen skal forhindre videre nedbygging av strandsonen og verdifulle gruntvannsområder. Det gjør dessverre planens tiltak i for liten grad.

I dag er kun 40% av strandsonen tilgjengelig for allmenheten. Tilgjengeligheten viser en nedgående trend. Planens mål er etter BKAs mening for passivt. Gjennom Montreal-avtalen har Norge forpliktet seg til å restaurere 30% av naturen. Dette gjelder også i sjø. Det bør være et mål ikke bare å forhindre videre nedbygging, men å sørge for at bebygde områder tilbakeføres til natur. Dette av hensyn til det økologiske mangfoldet, men også til en voksende befolkning som vil ønske tilgang til strandsonen.

Et tiltak som nevnes er å utrede om det er et behov for å styrke statlige planretningslinjer (SPR) for Oslofjorden. Fristen for dette foreslås til 1. juli 2030. Vi mener at det åpenbart er behov for styrka planretningslinjer for Oslofjorden og at arbeidet med å lage slike bør starte nå, ikke etter en utredning som først skal være ferdig i 2030.

Stortinget vedtok i vårsesjonen: *Stortinget ber regjeringen i den kommende reviderte Oslofjordplanen vurdere om det bør opprettes et prosjekt for å styrke koordinering blant alle aktører i arbeidet, med formål om å gjenopprette en god økologisk tilstand i Oslofjorden.* Dette er styrende for organiseringen av arbeidet, og er nærmere omtalt i dette høringssvars pkt 5.8.

BKA har disse spesifikke kommentarer til planen:

Kap 1-3: Her sammenfaller problembeskrivelsen med BKAs egen oppfatning.

Kap 4: Her spesifiseres det at planen ikke er juridisk bindende. Dette er en stor svakhet. Generelt skulle vi ønske at planen ga bindende rammer for offentlige og private virksomheter. Dette kan endres gjennom å endre ulike forskrifter. Et sentralt punkt er å gi et bedre vern av natur og miljø i

100-metersbeltet. Her gis det kommunale dispensasjoner i stort omfang. *BKA anbefaler at myndigheten til å dispensere fra arealplaner i 100-metersbeltet overføres fra kommune til Statsforvalter* for mer effektivt å hindre nedbygging, og mer lik praksis i kommunen rundt Oslofjorden.

Det bør avsettes forpliktende finansiering hvor statens bidrag sikrer gjennomføring og rettferdig fordeling på kommunen, innbyggerne, landbruk og fiskeri. En godt styrt gjennomføring av tiltakene har avgjørende betydning, og kommenteres i pkt 4.8. Konkrete økonomiske gevinster knyttes blant annet opp mot at bedret vannkvalitet, vil bidra til økte inntekter knyttet til kommersielt fiske på sikt, og at regionen blir mer attraktiv for reiseliv og friluftsliv.

Kap 5: Nye tiltak:

5.1: Avløp

Problembeskrivelsen er god, men tiltakene er for svake. I de påleggene om renseanlegg som er gitt til kommunene, overlates det til dem å angi rensegrad for nitrogen (N). Få kommuner har igangsatt prosjekt som gjør at tidsmålet kan nås. Det er ikke gitt pålegg om forberedelse til kvartærrensing.

I forbindelse med bygging av nye renseanlegg bør det derfor forberedes kvartærrensing. I EUs avløpsdirektiv vil det bli krav om kvartærrensing i nær framtid. Slik rensing vil fjerne en rekke miljøgifter, legemiddelrester (deriblant antibiotika og rusmidler), hormoner/ hormonhermende stoffer og mikroplast fra avløpsvannet. Dette er stoffer som tas opp og lagres i bladene på planter, bl. annet i matvarer som f. eks i spinat. Videre tas det opp i fisk, reker, tang og tare. Vi vet lite om senkomplikasjoner på dette i dag. Spebarn har f.eks nå spor av mikroplast i hjernen.

Statlig tilskudd er nødvendige for å holde opp befolkningens tilslutning til bedre avløpssystemer, Ikke minst fordi man bør utvide kravet om nitrogenrensing til å gjelde hele nedbørsområdet for Oslofjorden. Statlig tilskudd er også nødvendig for å sørge for at kommunene velger de mest miljøvennlige løsningene med høy rensegrad, fjerning av medisinerrester osv (kvartærrensing). Siden ca 50% av Norges befolkning bor i nedbørsområdet, bør Staten finansiere 50% av disse kostnadene. Det vises i denne forbindelse til Mjøsaksjonen, der det statlige finansielle bidraget var høyere enn dette, og der oppslutningen i befolkningen var meget god.

Planen må være sektorovergripende og samarbeid mellom departementer og etater må bidra til at målene nås. At Chemring Nobel på Sætre fikk øke sitt urensede utslipp av N fra 40 til 200 tonn, omtrent samtidig som kommunene fikk pålegg om å innføre svært kostbar rensing i sine avløpsanlegg, tyder ikke på at statlige etater har felles mål for Oslofjorden. Dette er også destruktivt for den folkelige oppslutningen om nye renseanlegg.

Internasjonale regler for skipsfart fastsatt i MARPOL vedlegg IV, regulerer utslipp av kloakk fra skip. Oslofjorden bør klassifiseres som «Spesielt område» i Marpol, noe som betyr et havområde hvor er oseanografiske og økologiske forhold og en spesielle type trafikk, som gjør det nødvendig å vedta metoder for hindring av kloakkforurensning av sjøen. Dette kan gjøres i regjeringsvedtak.

Tømmestasjoner for småbåter er for få, og det må opprettes betydelig flere.

5.2. Landbruket

Jordbruket er viktig for norsk selvforsyning. Samtidig har avrenning fra jordbruket stor negativ innvirkning på miljøtilstanden i Oslofjorden og dermed av stor betydning for norsk selvforsyning.

For jordbruket er det innført egne regionale miljøkrav som varierer mellom fylkene. Det er nå ulike miljøkrav i kommunene rundt Oslofjorden. Dette er uheldig og må samordnes.

Landbruket i Oslofjordens nedbørsfelt representerer over 40% av norsk landbruk, og har som målsetting å kunne binde 1,1 millioner tonn CO₂ årlig. Det krever en forsterket innsats for å øke jordhelsen i landbruket. En bedret jordhelse har også andre klimafordeler ved at det holder mer på fuktighet og reduserer avrenning av jordsmonn og nitrogen til Oslofjorden. En av målsettingene med Oslofjordprosjektet, er å redusere algevekst, som sammen med jordpartikler hindrer lysinntrengning med den konsekvens at tang, tare og fisk kveles, med en redusert karbonfangst.

Landbruket står i dag for ca 40 % av N-utslippene til Oslofjorden. Når rensing av N i kommunale renseanlegg innføres, vil landbruk stå igjen som den klart største forurenseren av Oslofjorden. Det nevnes i planen mange tiltak som totalt sett kan føre til en reduksjon på inntil 25 %. Dette er for lite og kraftigere tiltak må derfor utredes som overgang til mer regenerativt landbruk eller endringer i drenering av fulldyrka mark. Økologisk landbruk er ikke nevnt i planen. Det er mindre nitrogenavrenning fra økologisk enn fra konvensjonelt landbruk. Derfor bør det oppmuntres til mer økologisk dyrking gjennom jordbruksavtalene.

Fangvekster og kantsoner er sammen med endringer i gjødsling de viktigste tiltakene for å redusere nitrogenavrenning fra landbruket, og bør styrkes gjennom landbruksavtalene kombinert med forskriftsendringer. Fangvekster gjør at det alltid er planter i jorda som bruker nitrogen.

I Norge brukes en større mengde nitrogen ved korndyrking enn i Sverige. I utkast til ny gjødselsforskrift er kravene ikke endret. Dette bør det sees nærmere på. Golfbaner blir gjødslet kraftig, og bruker også mye ugrasmidler/miljøgifter. Dette bør reguleres i egne bestemmelser.

5.3: Stanse nedbygging

I dag er kun 40% av strandsonen tilgjengelig for allmenheten. Tilgjengeligheten viser en nedadgående trend. I stor grad skyldes dette at kommunene gir dispensasjon fra arealplankrav i 100-metersbeltet.

Et av tiltakene som vurderes i utkastet, er å flytte adgangen til å gi slik dispensasjon fra kommunene til Statsforvalter for kommuner som ikke følger opp føringene i SPR i sin dispensasjonspraksis, og at en slik flytting av myndighet kan bare skje der det er nødvendig for å ivareta nasjonale eller viktige regionale interesser. Dette er for svakt. Etter vår mening kan vi allerede nå slå fast at det i dag *er* viktige nasjonale og regionale interesser i denne saken. Å vurdere en flytting i saker der kommunene ikke oppfyller føringene i SPR, er problematisk, siden det vil føre til lange diskusjoner mellom stat og kommuner. Når viktige nasjonale interesser er truet som nå, og det allerede kreves en mer samordnet praksis mellom kommunene, bør forholdene ligge til rette for at man allerede nå overfører dispensasjonsadgangen til Statsforvalter.

5.4: Restaurere naturverdier

Planens målformulering er bl.a å forhindre videre nedbygging av strandsonen og verdifulle gruntvannsområder. Dette målet er etter vår mening for passivt. Gjennom Montreal-avtalen har Norge forpliktet seg til å restaurere 30% av natur. Det bør være et mål ikke bare å forhindre videre nedbygging, men å sørge for at natur restaureres og at områder tilbakeføres til natur. Det gjelder både av hensyn til naturen og det økologiske mangfoldet, men også til en voksende befolkning som vil ønske tilgang til strandsonen.

Et tiltak som nevnes er å utrede om det er et behov for styrke statlige planretningslinjer for Oslofjorden. Fristen for dette settes til 1. juli 2030. Vi mener at det åpenbart er behov for styrka planretningslinjer for Oslofjorden og at arbeidet med å lage slike bør starte nå, ikke etter en utredning som først skal være ferdig i 2030.

5.5: Redusere miljøgifter og annen forurensning

Det beskrives flere gode tiltak, men de er for generelle med uforpliktende formuleringer. Mye overlates til kommuner og fylker med svak økonomi.

Et sentralt tiltak er å minimalisere dekklesitasje og veistøv som i dag er en betydelig forurensning. Dette kan gjøres ved:

- Sterkere kollektivsatsing, bl.a sterkere satsing på jernbane for å redusere bilbruk
- Lavere fartsgrenser
- Stans i storstilt og prestisjefyllt veibygging
- Påby mikrofilter i vaskemaskiner for å hindre mikroplast fra tekstiler
- Større og mer langsiktig satsing på å fjerne båtvrak og spøkelsesteiner. Her er tidligere yrkesfiskere en sentral ressurs. De trenger langsiktige og forutsigbare rammevilkår.

5.6 Trua arter og natur

Vi savner her en beskrivelse av strandeng. "Naturlig Strandeng" er vurdert som sårbar i artsdatabankens rødliste for naturtyper. Arealene har betydning for planter, insekter og fugl. Noen steder fungerer det også som en første skanse mot erosjon.

Nullfiskeområder: Viktige fiskebestander har nærmest forsvunnet fra Oslofjorden de siste 20 årene. Særlig gjelder dette torskefisk. Dette skaper en økologisk ubalanse som det kreves kraftige virkemidler for å motvirke. Det var derfor bra at regjeringen innførte nullfiskeområder i fjorden. Erfaringer fra Sverige peker på at nullfiskeområdene må være store skal det gi effekt for hele havområdet. Derfor er det uheldig at det er unntatt en sone der fiske fortsatt er tillatt, mellom Horten/Moss og Færder nasjonalpark. Vi anser at også dette bør være nullfiskeområde, slik at det blir en sammenhengende sone i Oslofjorden.

I samarbeid med frivillige organisasjoner bør det settes opp skilt om fiskeforbudet på kjente fiskeplasser.

5.7: Friluftslivet

Problembeskrivelsen er god.

5.8: Organisering av arbeidet

Stortinget har i sitt vedtak bedt staten vurdere en prosjektorganisering av arbeidet. Sentralt her er at Staten må ha det overordnede ansvaret for å utvikle og påse at planen gjennomføres. Regionalt krever dette en betydelig kompetanse. Vi viser her til arbeidet som er gjort i Nordre Follo kommune som kan være en modell for lokal organisering og kompetansebehov.

Det bør etableres en modell for risikostyring og tidfeste målbare milepæler som sikrer gjennomføring av planen. Det opprettes en referansegruppe for Oslofjordarbeidet med representanter fra utvalgte frivillige organisasjoner, næringsliv, innovasjon og forskning.

Skoler og frivillige organisasjoner er ressurser som bør trekkes inn.

7: Oversikt over mål:

- Det bør gis statlig støtte til 50% av kommunenes kostnader til nye renseanlegg.
- Det avsettes statlige midler til flere tømmeestasjoner fra båter langs kysten.
- Kostnadsramme for fjerning av spøkelsesteiner og båtvrak økes. De som utfører oppryddingen må ha langsiktige og forutsigbare rammevilkår.
- Krav til kantsoner og fangvekster i landbruket skjerpes i forskrift. Gjødselforskriften endres slik at det tilføres mindre nitrogen. Bruk og konsekvenser av kjemiske plantevernmidler må komme med i planen
- Det innføres felles regionale miljøkrav i alle kommuner innenfor Oslofjordens nedbørsfelt i 2027 på områder som har betydning for avrenning av nitrogen.
- Det opprettes en felles statlig og regional gruppe for oppfølging av arbeidet med gjennomføring av planen. Det opprettes i tillegg en referansegruppe for Oslofjordarbeidet med deltaking fra frivillige organisasjoner, næringslov, innovasjon og forskning. Her ønsker BKA å delta.
- Dispensasjonsmyndigheten i arealplansaker i 100-metersbeltet overføres til Statsforvalter i løpet av 2027.
- I samarbeid med frivillige organisasjoner settes det opp skilt om fiskeforbudet på kjente fiskeplasser

Vennlig og håpefull hilsen Oslofjordgruppa i BKA